

Dmytro Rasshyvalov
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Head of the Department of International Business
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Расшивалов Д.П.
*кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри міжнародного бізнесу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-452-8-40>

SECURING FINANCIAL STABILITY OF INSURANCE COMPANIES IN CRISIS SITUATIONS

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Страхові компанії зазнають значних труднощів у забезпеченні фінансової стійкості в умовах економічних та політичних криз. У нестійкому зовнішньому середовищі ефективність стратегій фінансового управління набуває особливого значення для страховиків, оскільки дає їм змогу вирішувати проблеми невизначеності, зменшувати ризики, забезпечувати свою платоспроможність і безперервність діяльності. Саме тому існує нагальна потреба у вивченні та розробці комплексних стратегій фінансового управління, адаптованих до специфічних викликів кризових ситуацій [1].

Ефективні практики управління ризиками, такі як диверсифікація інвестиційних портфелів і стрес-тестування, активно досліджуються як засоби підвищення стабільності страхових компаній у турбулентні часи [2].

Однією з головних причин кризових ситуацій у страховому секторі є надзвичайні ситуації різного роду. Стихійні лиха, такі як урагани, землетруси, повені та лісові пожежі, призводять до масових страхових виплат, особливо в регіонах, схильних до таких подій. Страховики часто перевантажені великою кількістю страхових виплат, унаслідок чого виникають проблеми з ліквідністю та платоспроможністю. В екстремальних випадках надзвичайні ситуації можуть навіть спровокувати банкрутство страхових компаній, руйнуючи весь ринок і залишаючи клієнтів без страхового захисту [3].

За оцінками Swiss Re, за останні 10 років економічні збитки від природних та техногенних чинників склали у світі в середньому 235 мдрд.дол. США щорічно, в тому числі застраховані збитки – 99 млрд.дол. США (табл. 1).

Нормативно-правові аспекти можуть створювати виклики для страховиків у кризових ситуаціях. Зокрема, набуття з 01.01.2024 чинності нової редакції Закону України «Про страхування», є для страхового сектору чималим викликом. Насамперед йдеться про забезпечення фінансової стабільності страховиків.

Новий закон змінює цілий спектр вимог до страховиків, зокрема, щодо ліцензування, оцінки їхньої платоспроможності та ліквідності, корпоративного управління й управління ризиками. Дуже важливо, що закон установлює диференційований підхід до мінімального розміру статутного капіталу страховиків: 32 млн грн для страховиків non-life та 48 млн грн – для компаній зі страхування життя, страховиків із ліцензією на класи страхування відповідальності, кредитів, поруки та на здійснення діяльності з перестраховання. Водночас закон установлює

два різні підходи до вимог платоспроможності – спрощений та базовий. Відповідно до закону, Національний банк встановив вимоги щодо платоспроможності страховиків, формування технічних резервів, обліку договорів страхування та захисту інформації. Зазначені вимоги базуються на принципах Директиви 2009/138/ЄС (Solvency II) і МСФЗ 17 «Страхові контракти». Зокрема, базовий підхід застосовуватиметься до страховиків життя, компаній із ліцензіями на класи страхування відповідальності, кредитів, поруки та більших страхових компаній.

Таблиця 1

**Очікувані економічні збитки у 2023 та 2022 рр: загальні та застраховані
(млрд.доларів США, у цінах 2023 р.)**

	2023	2022	Річні зміни, %	В середньому за 10 років
Економічні збитки всього в т.ч.:	269,0	295,0	-9,0	235,0
Природні	260,0	286,0	-9,0	223,0
Техногенні	9,0	9,0	-5,0	12,0
Застраховані збитки всього в т.ч.:	108,0	141,0	-23,0	99,0
Природні	100,0	133,0	-25,0	89,0
Техногенні	8,0	8,0	9,0	10,0

Джерело: [4]

За інформацією НБУ, наразі 40% страхових компаній не відповідають новим вимогам нового закону, зокрема, щодо капіталу платоспроможності.

До 01 січня 2027 року страховики будуть розраховувати капітал платоспроможності за спрощеним підходом з урахуванням показників страхових премій, страхових виплат, технічних резервів тощо, а окремі категорії (life-страховики та non-life-страховики зі значними обсягами діяльності) – мінімальний капітал за спрощеним підходом [5].

У відповідь на кризові ситуації у страховому секторі законодавці, регулятори та учасники ринку мають вживати проактивних заходів для зменшення ризиків і підвищення стійкості.

Проактивність страхового сектору є необхідною умовою підвищення ролі страхування в умовах повномасштабної війни РФ проти України. Зокрема, йдеться про необхідність страхування воєнних ризиків, що є передумовою залучення іноземних інвестицій для відновлення економіки країни. Діючи проактивно, Національний банк України завершив розроблення концепції створення механізму страхування воєнних ризиків, яку вже погоджено з Міністерством економіки та Міністерством фінансів. Обов'язкове страхування дасть можливість залучити до цього процесу дуже велику кількість об'єктів, що дасть можливість суттєво знизити вартість такого страхування. Діятимуть три рівні покриття: вітчизняні страхові компанії, державне агентство) і західні перестрахові компанії [6].

Отже, кризові ситуації у страховому секторі виникають внаслідок поєднання таких факторів, як неадекватне управління ризиками, надзвичайні ситуації, несприятлива ринкова ситуація, регуляторні та правові питання.

Література:

1. Расшивалов Д.П., Підвисоцький Я.В., Східницька Г.В. Управлінські стратегії забезпечення фінансової стійкості страхових компаній під час кризових ситуацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2024. № 1(44). С. 94-101. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2024.010014>

2. Богріновцева Л.М., Чамор Г.С. Напрямки вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 2. С. 20–32. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2019.20-32>

3. Приступа Л.А., Возовик І.А. Концептуальні засади фінансового управління страховою компанією в сучасному бізнес-середовищі. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. № 2. С. 125–129. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-280-2-23>

4. Swiss Re Press-release 17.12.2023. URL: <https://www.swissre.com/media/press-release.html>

5. Оновлено вимоги до платоспроможності, обліку договорів та захисту інформації страховиків. Новини НБУ. 31.12.2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/onovleno-vimogi-do-platospromojnosti-obliku-dogovoriv-ta-zahistu-informatsiyi-strahovikiv>

6. Нацбанк погодив із Мінекономіки та Мінфіном концепцію з обов'язковим страхуванням воєнних ризиків. InterfaxUkraine. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/965825.html>